

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені В. Н. КАРАЗІНА

Кафедра туристичного бізнесу та країнознавства

КОМПЛЕКС НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

з дисципліни «ОРГАНІЗАЦІЯ ЕКСКУРСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ»

рівень вищої освіти _____ перший (бакалаврський) _____
галузь знань _____ 24 Сфера обслуговування _____
(шифр і назва)
спеціальність _____ 242 Туризм _____
(шифр і назва)
освітня програма _____ Туризм, Міжнародний туристичний бізнес _____
(шифр і назва)
спеціалізація _____
(шифр і назва)
вид дисципліни _____ обов'язкова _____
(обов'язкова/ за вибором)
факультет Міжнародних економічних відносин і туристичного бізнесу

Укладач: канд. іст. наук, доцент Н. В. Аксьонова

1. Навчальний контент:

1.1 Лекційні матеріали

Лекція 1. Поняття екскурсії. Мета та завдання екскурсії

Визначення терміну «Екскурсія». Екскурсія як туристична послуга. Місце екскурсовода в екскурсійному обслуговуванні. Відмінність гіда від екскурсовода. Визначення терміну «гідизм». Мета і завдання екскурсії, її цілісність. Взаємозв'язок мети, теми і назви екскурсії. Принципи проведення екскурсії та її адресність. Сім основоположних ознак екскурсії. Оцінка екскурсії. Вплив екскурсовода на екскурсантів. Сутність екскурсійного методу пізнання навколишнього світу. 10 заповідей екскурсійної справи.

Література

1. Король О. Д. Організація екскурсійних послуг у туризмі: Навчально-методичний посібник. Чернівці: Чернівецький національний університет, 2016. 144 с.
2. Нездоймінов С. Г. Організація екскурсійних послуг. Одеса: Астропринт, 2011. 216 с.
3. Покоłodна М. М. Організація екскурсійної діяльності : підручник / Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2017. 180 с.
4. Чагайда І. М., Грибанова С. В. Екскурсознавство: Навчальний посібник. Київ : ІТФПУ, 2004. 240 с.

Лекція 3. Класифікація екскурсій.

Потреба в класифікації екскурсій. Параметри класифікації екскурсій. Оглядові екскурсії та їхні особливості. Види тематичних екскурсій. . Особливості виробничих екскурсій. Літературні екскурсії та їхні види. Класифікація за способом пересування, складом і чисельністю групи. Екскурсії екстремальні та за покинутими місцинами. Екскурсії казкові та за місцями зйомок фільмів. Екскурсії злочинними та містичними місцями. Екскурсії за місцем проведення: міські, заміські, музейні. За способом пересування: пішохідні, та з використанням різних видів транспорту. За формою проведення: екскурсія-масовка, екскурсія-прогулянка, екскурсія-концерт, екскурсія-спектакль, екскурсія для спеціальної аудиторії, навчальна екскурсія, пробна екскурсія.

Література

1. Галасюк С. С. Організація туристичних подорожей та екскурсійної діяльності: навчальний посібник / С. С. Галасюк, С. Г. Нездоймінов. Київ: Центр учбової літератури, 2013. 178 с.
2. Король О. Д. Організація екскурсійних послуг у туризмі: Навчально-методичний посібник. Чернівці: Чернівецький національний університет, 2016. 144 с.
3. Мальська М. П. Планування туристичної діяльності: підручник / М. П. Мальська, О. Ю. Бордун; Міністерство Освіти і науки України. Київ : Знання, 2010. 310 с.
4. Нездоймінов С. Г. Організація екскурсійних послуг. Одеса: Астропринт, 2011. 216 с.
5. Організація екскурсійної діяльності: навчально-методичний посібник для здобувачів вищої освіти спеціальності 242 «Туризм» / укл. Н. В. Аксьонова. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2022. 240 с
6. Покоłodна М. М. Організація екскурсійної діяльності : підручник; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2017. 180 с.
7. Чагайда І. М., Грибанова С. В. Екскурсознавство: Навчальний посібник. Київ : ІТФПУ, 2004 240 с.

Лекція 4. Етапи створення екскурсій

Напрями підготовки екскурсії. Значення етапів підготовки екскурсії. Поняття творча група підготовки екскурсії. Складання бібліографії та пошук інформації. Принципи підбору об'єктів показу екскурсії. Використання електронних ресурсів для вибору об'єктів показу. Класифікація екскурсійних об'єктів. Контекст показу об'єктів – зміст та мета. Значення підтем підготовки екскурсії. Картка об'єкту показу та її значення. Схема екскурсії. Планування

маршруту екскурсії. Контрольний текст екскурсії та достовірність даних. Наповнення «портфелю екскурсовода». Хронометраж екскурсії та пробна екскурсія. Прийом-здача екскурсії на маршруті.

Література

1. Альтгайм Л. Б. Основи музейної та екскурсійної діяльності. Курс лекцій. Тернопіль : Тернопільський нац. пед. університет імені В. Гнатюка, 2007. 113 с.
2. Бабарицька В. Екскурсоведство і музеєзнавство: навчальний посібник / В. Бабарицька, А. Короткова, О. Малиновська. 2-ге, перероб. і доп. Київ: Альтерпрес РА, 2012. 444 с.
3. Галасюк С. С. Організація туристичних подорожей та екскурсійної діяльності: навчальний посібник / С. С. Галасюк, С. Г. Нездоймінов. Київ: Центр учбової літератури, 2013. 178 с.
4. Король О. Д. Організація екскурсійних послуг у туризмі: Навчально-методичний посібник. Чернівці: Чернівецький національний університет, 2016. 144 с.
5. Покоłodна М. М. Визначення екскурсійного потенціалу міста та шляхів активізації його використання / М. М. Покоłodна, В. С. Гришанова. Комунальне господарство міст. 2012. – № 102. С. 475-479.
6. Про занесення пам'яток історії монументального мистецтва та археології національного значення до державного реєстру нерухомих пам'яток України. Постанова Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2001 року № 1761.

Лекція 5. Методичні прийоми показу і жести екскурсовода

Відмінність від огляду і показу. Принцип моторності в екскурсії. Три варіанти руху в екскурсіях. Дати уявлення про об'єкт спостереження. Прийом попереднього огляду. Прийом панорамного показу. Прийом пояснення. Прийом коментування. Прийом зорової реконструкції. Прийом зорового монтажу. Прийом інтеграції. Прийом локалізації подій. Прийом абстрагування. Прийом зорового порівняння. Прийом переключення уяви. Особливості екскурсійного погляду на дійсність. Принцип локалізації об'єктів показу. Ознайомлення екскурсантів з об'єктами показу: схема послідовності дій. Показ меморіальної дошки. Показ «Портфелю екскурсовода». Жест як показ. Жести екскурсовода: вказівні, просторові, ілюстративні, конструктивні.

Література:

1. Нездоймінов С. Г. Організація екскурсійних послуг. Одеса: Астропринт, 2011. 216 с.
2. Організація екскурсійної діяльності: навчально-методичний посібник для здобувачів вищої освіти спеціальності 242 «Туризм» / укл. Н. В. Аксьонова. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2022. 240 с
3. Покоłodна М. М. Організація екскурсійної діяльності : підручник; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2017. 180 с.
4. Чагайда І. М., Грибанова С. В. Екскурсоведство: Навчальний посібник. Київ : ІТФПУ, 2004 240 с.

Лекція 6. Принципи розповідь в екскурсії

Сприйняття в екскурсії. Поєднання показу і розповіді. Екскурсовод як співрозмовник. Особливості розповіді під час екскурсії. Розповідь в екскурсії. Поєднання нових і старих знань в екскурсії. Розповідь стосовно показу. Дві форми розповіді в екскурсії. Історична довідка в екскурсії. Екскурсійна довідка. Прийом характеристики. Прийом опису. Прийом завдань. Прийом репортажу. Прийом посилення на очевидців. Прийом цитування. Прийом літературного монтажу. Прийом питання-відповідь. Прийом коментування. Прийом пояснення. Питання під час екскурсії.

Література:

1. Альтгайм Л. Б. Основи музейної та екскурсійної діяльності. Курс лекцій. Тернопіль : Тернопільський нац. пед. університет імені В. Гнатюка, 2007. 113 с.
2. Бабарицька В. Екскурсоведство і музеєзнавство: навчальний посібник / В. Бабарицька, А. Короткова, О. Малиновська. 2-ге, перероб. і доп. Київ: Альтерпрес РА, 2012. 444 с.

3. Нездоймінов С. Г. Організація екскурсійних послуг. Одеса: Астропринт, 2011. 216 с.
4. Організація екскурсійної діяльності: навчально-методичний посібник для здобувачів вищої освіти спеціальності 242 «Туризм» / укл. Н. В. Аксьонова. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2022. 232 с
5. Покоłodна М. М. Організація екскурсійної діяльності : підручник; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2017. 180 с.
6. Чагайда І. М., Грибанова С. В. Екскурсознавство: Навчальний посібник. Київ : ІТФПУ, 2004 240 с.

Лекція 7. Культура мови і міміка екскурсовода

Умови сприйняття екскурсії через дикцію екскурсовода. Уміння говорити як основа професії екскурсовода. Засмічення мови. Як побороти вади дикції? Голосові реєстри. Дихання виробляє дикцію. Логічний наголос у виступі. Стиль мови екскурсовода. Піднесений тембр розповіді. Форми ораторського мистецтва. «Безперервна мова» екскурсовода. Як вимовляти важкі слова. Темп і ритм мови екскурсовода. Манери екскурсовода. Дотепність екскурсовода. Культура жестів і міміки екскурсовода.

Література:

1. Білавич Г. Основи риторики і красномовства. Навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ, 2020. 211 с.
2. Вандишев В. Риторика: Екскурс в історію вчень і понять: Навчальний посібник. – Київ: Кондор, 2006. 262 с.
3. Колотілова Н. Риторика: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Н. Колотілова; Мін-во освіти і науки України, Київський нац. ун-т ім. Т. Г. Шевченка. – К.: Центр учбової літератури, 2007. 229 с.
4. Пасинок В. Г. Основи культури мовлення : навч. посіб. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2019. 228 с.
5. Риторика: Навчально-методичний посібник з курсів. «Основи риторики» та «Професійна риторика» / Укл. Гузенко І. І. Львів, 2014. 328 с.

Тема 8. Техніка проведення екскурсії

Знайомство з водієм. Обговорення маршруту екскурсії з водієм. Знайомство з групою, презентація водія та маршруту. Організація хронометражу під час екскурсії, поняття «втрачений час». Поняття «шляхова інформація». Пересування екскурсантів під час екскурсії, підготовка до виходу та повернення в автобус. Паркування транспорту. Ракурс огляду пам'яток. Розташування групи біля об'єкту показу. Наочне використання «портфелю екскурсовода». Конструктивні переходи в екскурсії. Відстань між групами в екскурсії. Необхідність «перерв» в екскурсії. Порядок складання технологічної карти екскурсії.

Література:

1. Галасюк С. С. Організація туристичних подорожей та екскурсійної діяльності: навчальний посібник / С. С. Галасюк, С. Г. Нездоймінов. – Київ: Центр учбової літератури, 2013. 178 с.
2. Король О. Д. Організація екскурсійних послуг у туризмі: Навчально-методичний посібник. Чернівці: Чернівецький національний університет, 2016. 144 с.
3. Покоłodна М. М. Організація екскурсійної діяльності : підручник / М. М. Покоłodна ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2017. 180 с.
4. Чагайда І. М. Екскурсознавство. Навчальний посібник / І. М. Чагайда, С. В. Грибакова. Київ: Кондор, 2004. 204 с.

Лекція 9. Правила поведінки під час екскурсії

Підготовка екскурсантів до екскурсії. Взуття і одяг під час екскурсії. Поняття «екскурсійна аудиторія». Гостинність в екскурсії. Контакт з екскурсантами. Прохання слухати вказівки

екскурсовода. Технологічні інструменти в екскурсії. Співвіднесення розповіді і показу в екскурсії. Моторність і локальність в екскурсії. Подолання перепон в екскурсії. Акціональність в екскурсії. Питання під час екскурсії.

Література:

1. Організація екскурсійної діяльності: навчально-методичний посібник для здобувачів вищої освіти спеціальності 242 «Туризм» / укл. Н. В. Аксьонова. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2022. 232 с
2. Покоłodна М. М. Організація екскурсійної діяльності : підручник; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2017. 180 с.
3. Чагайда І. М. Екскурсознавство. Навчальний посібник / І. М. Чагайда, С. В. Грибакова. – Київ: Кондор, 2004. – 204 с.

Лекція 10. Техніка безпеки та правила поведінки при проведенні екскурсій

Забезпечення безпеки екскурсантів. Набір для надання екстреної допомоги. Місце екскурсовода в автобусі, безпека екскурсовода. Умови проведення екскурсії. Вимоги до інструктажу під час екскурсій. Спеціальний одяг під час екскурсій. Вимоги безпеки під час проведення екскурсії на виробництві. Цільовий інструктаж в екскурсії. Умови розташування групи перед об'єктами та її пересування. Вимоги з техніки безпеки в екскурсії для дітей. Правила ознайомлення з водоймищем. Нещасні випадки під час екскурсії.

Література:

1. Закон України «Про дорожній рух»
2. Лисенко С. Г., Писаренко А. С. Про організацію безпечної роботи з групою під час екскурсії. Вісник Луганського національного університету ім. Т. Шевченка. Серія: Педагогічні науки. Луганськ, 2010. № 15. С. 180-187. URL : http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vlush/Ped/2010_15/30.pdf.
3. Покоłodна М. М. Організація екскурсійної діяльності : підручник / М. М. Покоłodна ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2017. 180 с.
4. Правила надання послуг пасажирського, автомобільного транспорту. Постанова Кабінету Міністрів України від 18 лютого 1997 р. № 176.

Лекція 10. Правові засади організації екскурсійної справи

Стандартизація галузі туризму. Законодавство України щодо організації екскурсійної діяльності. Принципи децентралізації екскурсійної діяльності в Україні. Ліцензування екскурсоводів за кордоном. Нагрудний знак «бедж» екскурсовода. Дозвіл на здійснення туристичного супроводу. Юридичні вимоги до професії «екскурсовод». Права і обов'язки екскурсовода. Повноваження екскурсовода. З'ясування причин виникнення конфлікту. Правила поведінки особи в конфліктній ситуації.

Література:

1. Багрєєва Я. І. Державні стандарти у сфері туристсько-екскурсійного обслуговування. *Матеріали X Всеукраїнської студентської наукової конференції «Актуальні проблеми природничих та гуманітарних наук у дослідженнях студентської молоді "Родзинка-2008"»*. м. Черкаси, 24-26 квітня 2008 р. Черкаси: Видавництво ЧНУ, 2008. С. 9.
2. Бухаріна Л. М. Нормативно-правове регулювання діяльності у сфері туризму / Л. М. Бухаріна. Держава та регіони. Серія: Державне управління. 2008. № 4. С. 58-63.
3. ДСТУ 28681.1-95 «Проектування туристських послуг»
4. ДСТУ 28681.0-95. «Стандартизація у сфері туристичного екскурсійного обслуговування»
5. ДСТУ 28681.3-95 «Вимоги з забезпечення безпеки туристів і екскурсантів»
6. Закон України «Про охорону праці».

7. Закон України «Про туризм» від 15 вересня 1995 р. № 324/95-вр [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.tropa.dp.ua/extreme>
8. Про внесення змін до Правил проведення туристських подорожей з учнівською та студентською молоддю України. Наказ Міністерства освіти і науки України від 24.03.2006 N 237. Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 1 червня 2006 р. за N 660/12534.
9. Про страхування: Закон України від 7 березня 1996 року № 85/96-ВР

Лекція 12 Диференційований підхід до екскурсійного обслуговування

Суть, основа, принципи диференційованого підходу. Диференційований підхід до організації, змісту й методики підготовки та проведення екскурсій залежно від груп екскурсантів. Формування різних груп екскурсантів. Особливості підготовки та проведення екскурсій для різних груп: учасників звичайної екскурсії, навчальних екскурсій, екскурсій для сільського населення, екскурсій для туристів, екскурсій для молоді тощо. Інклюзія в екскурсійній діяльності. Екскурсанти з інвалідністю, підходи і методики. Особливості проведення екскурсій з іноземцями. Екскурсія під переклад.

Література:

1. Альтгайм Л. Екскурсійні маршрути для людей із особливими потребами: теоретико-методологічні основи їх формування. *Міждисциплінарні інтеграційні процеси у системі географічної, туристологічної та екологічної науки: Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 30-літтю утворення кафедри географії України і туризму у Тернопільському національному педагогічному університеті імені Володимира Гнатюка*, 4-5 жовтня 2022 р. Тернопіль, 2022. С.76–78.
2. Барна Н.В., Коротеєва А.В. Інклюзивно-реабілітаційний туризм. Київ. 2020. URL: http://zelena.org.ua/sites/default/files/posibnyk_inklyuzyvnyu_turyzm.pdf (дата звернення: 11.08.2022).
3. Белоусова Н. Проблеми створення «доступного середовища» для інклюзивних туристів в Україні. *Тенденції розвитку туристичної індустрії в умовах глобалізації: матеріали I-ої Міжнародної науково-практичної конференції*, 27-28 квітня 2017 р. Ужгород: ПП «Інватор», 2017. С. 7–94
4. Король О. Д. Організація екскурсійних послуг у туризмі : навч.-метод. посібник. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2016. 144 с
5. Покоłodна М., Корнеєва С., Коваленко Д. Особливості організації та проведення екскурсії для осіб з обмеженими можливостями. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна Серія «Міжнародні відносини. Економіка. Країнознавство. Туризм»*. 2019. № 10. С. 210-218.

Лекція 13 Екскурсовод як професія

Вимоги до професійних навичок екскурсовода. Особисті якості і таланти. Ризики та обмеження в роботі екскурсовода. Анімаційна складова в професії екскурсовода. Інформаційний голод у екскурсовода. Вивчення новаторського досвіду. Професійні організації екскурсоводів. Попит на екскурсійне обслуговування. Екскурсовод як приватний підприємець. Робота екскурсійних бюро. Діяльність Всеукраїнської асоціації гідів. Шляхи підвищення професійної майстерності екскурсовода. Написання резюме екскурсовода.

Література:

1. Король О. Д. Організація екскурсійних послуг у туризмі : навч.-метод. посібник. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2016. 144 с
2. Лисюк Т. В., Терещук О. С., Дмитрук О. О. В. Екскурсійне обслуговування у структурі туристичного продукту. *Причорноморські економічні студії*. 2018. Вип. 28(1). С. 175-178. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/bses_2018_28\(1\)__37](http://nbuv.gov.ua/UJRN/bses_2018_28(1)__37) (дата звернення: 14.11.2021).

3. Нездоймінов С. Г. Організація екскурсійних послуг. навчально-методичний посібник. Одеса : Астропринт, 2011. 216 с.
4. Організація екскурсійної діяльності: навчально-методичний посібник для здобувачів вищої освіти спеціальності 242 «Туризм» / укл. Н. В. Аксьонова. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2022. 232 с
5. Туристична політика зарубіжних країн : підручник / кол. авт.; за ред. А. Ю. Парфіненка. – Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015

Лекція 14. Виховний потенціал екскурсії

Освіта – головна мета екскурсії. Налагодження контактів з екскурсантами. Педагогічна майстерність екскурсоводів. Диференційний підхід до екскурсантів. Організаторський компонент в екскурсії. Дбайливе ставлення до екскурсантів. Прихований діалог з екскурсантами. Патріотичне виховання в екскурсії. Гарний настрій як основа екскурсії. Значення фотографування та загадування бажань під час екскурсії. Овертуризм.

Література:

1. Альтгайм Л. Б. Основи музейної та екскурсійної діяльності. Курс лекцій. Тернопіль: Тернопільський нац. пед. університет ім. В. Гнатюка, 2007. 113 с.
2. Альтгайм Л. Б. Основне значення та принципи організації екскурсійних послуг. *Вісник Хмельницького національного університету: Економ. науки.* 2014. № 6(1). С. 215-219
3. Булаєнко В. О. Екскурсійна діяльність як елемент навчально-виховного процесу. *Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Сер. : Бібліотекознавство. Книгознавство.* 2013. Вип. 3. С. 254-258.
4. Історико-культурний туризм: український та світовий досвід. *Збірник матеріалів Міжнародної наукової конференції (Київ, 5 квітня 2019 р.)* / Редкол.: О. П. Реєнт (голова), В. П. Капелюшний, І. К. Патриляк, О. П. Гончаров, Н. В. Терес. Київ: Фоліант, 2019. 331 с.
5. Організація екскурсійної діяльності: навчально-методичний посібник для здобувачів вищої освіти спеціальності 242 «Туризм» / укл. Н. В. Аксьонова. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2022. 232 с
6. Педагогіка туризму. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. / За ред. проф. Федорченка В. К., проф. Форменко Н.А., доц. Скрипник М. І., доц. Цехмістрової Г.С. Київ : Видавничий Дім «Слово», 2004. 296 с.
7. Слободенюк Е. В. Вплив подорожі та туризму на культурний розвиток людини. *Мультиверсум: Філософський альманах: Зб. наук. праць* / Відп. ред. В. В. Лях. Вип. 26. Київ: Український Центр духовної культури, 2001. С. 186-193.

Лекція 15. Ринок екскурсійних послуг

Поняття «якість екскурсії». Основні критерії оцінки екскурсії. Обов'язки менеджера, що організовує екскурсію. Картка прослуховування екскурсії. Методичні розробки екскурсій. Діяльність туристичних фірм і екскурсійних бюро з розробки і впровадження екскурсій. Найкращі екскурсійні бюро України. Етапи просування екскурсій. Особисті сайти екскурсоводів. Рекламні буклети і афіші в рекламі екскурсійного продукту. Просування екскурсій через Інформаційно-туристичні центри. Сайти які просувають послуги екскурсоводів. Розробка аудіоекскурсії як просування екскурсоводом своїх послуг. Робота з рекламою в екскурсійних бюро.

Література:

1. Абрамов В. В. Поколотна М.М. Проблеми удосконалення системи підготовки і менеджменту персоналу екскурсійної сфери туристської галузі України. *Коммунальное хозяйство городов. Научный сборник.* 2006. №75. С. 203-211.
2. Альтгайм Л. Б. Основне значення та принципи організації екскурсійних послуг. *Вісник Хмельницького національного університету. Сер.: економічні науки.* 2014. № 6 (1). С. 215–219.

3. Слатвінська Л. А. Організація екскурсійної діяльності: економічний вектор. *Ефективна економіка*. 2017. № 5. С.67-72.
4. Арсененко І. А., Іванова В. М. Екскурсійна діяльність як основа функціонування ринку екскурсійних послуг. *Науковий часопис Scientific journal НПУ імені М. П. Драгоманова National Pedagogical Dragomanov University serія 4. Географія і сучасність*. 2015. Вип. 19(33). С. 191–195.
5. ДСТ 28681. 0-95. Стандартизація у сфері туристичного екскурсійного обслуговування. Основні положення.
6. Екскурсійна діяльність в питаннях і відповідях – 2. *Новости турбізнеса*. 2006. №15 (65). С. 4-5
7. Екскурсійна діяльність в питаннях і відповідях. *Новости турбізнеса*. 2006. №14 (64). С. 10-11.
8. Закон України «Про підприємництво»
9. Закон України «Про туризм» від 15 вересня 1995 р. № 324/95-вр [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.tropa.dp.ua/extreme/>.
10. Любіцева О. О. Методика розробки турів: навчальний посібник. 2-е вид., перероб. і доп. Київ : Альтерпрес, 2008. 300 с.
11. Мальська М. П., Бордун О. Ю. Планування туристичної діяльності: підручник. Київ : Знання, 2010. 310 с.
12. Про захист прав споживачів: Закон України від 12 травня 1991 року № 1023-ХІІ.
13. Про рекламу. Закон України від 03.07.1996 р. № 270/96-ВР.

Лекція 16. Інновації в екскурсійній діяльності

Інноваційні форми просування екскурсійного продукту. Розважальна складова екскурсії. Костюмовані та театралізовані екскурсії. Анімація в екскурсійній діяльності. Віртуальні екскурсії. Доповнена реальність в екскурсіях. Екскурсії з використанням квестів. Квест-екскурсії. Використання QR-коду в екскурсіях.

Література

1. Верес К.О. Організація туризму (Організація екскурсійної діяльності: конспект лекцій. Київ: НУХТ, 2019. 143 с. URL: <http://library.nuft.edu.ua/ebook/file/72.106.pdf> (дата звернення 25.04.2022).
2. Кисельова О. Б., Кондратьєва Л. О. ІТ-інструменти розробки віртуальних екскурсій. *Сучасні тенденції організаційно-методологічного забезпечення підготовки фахівців: проблеми та шляхи їх вирішення в умовах глобалізації та євроекономічної інтеграції: Збірник матеріалів Всеукраїнської науково-методичної інтернет-конференції з проблем вищої освіти і науки* (18 листопада 2019 р.) Харків, 2019. С. 323-327.
3. Організація екскурсійної діяльності: навчально-методичний посібник для здобувачів вищої освіти спеціальності 242 «Туризм» / укл. Н. В. Аксьонова. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2022. 232 с
4. Сокол Т. Г., Семенюк М. М. Сучасний стан розвитку екскурсійної справи в Україні. *Актуальні питання сучасної науки та практики: матеріали науково-практичної конференції* (м. Київ, 15 листопада 2018 р.). Київ: Університет «КРОК», 2018. С. 769-771.
5. Сокол Т. Г., Плиська І. І. Інноваційні способи і форми екскурсійної діяльності на ринку туристичних послуг України. *Вчені записки Університету «КРОК». Серія «Економіка»*. 2017. Вип. 47. С. 165-170
6. Федоров О., Афоніна Ю. Найновіші досягнення інформаційних технологій і туризм нові виклики і можливості. *Наукові записки ВДПУ, серія: Педагогічні науки*. 2011. Вип. 107. С. 218-227
7. Піскунова Ю. О. Квест-екскурсія як інноваційна форма екскурсійної діяльності. *Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Туристичний та готельно-ресторанний бізнес: світовий досвід та перспективи розвитку для України»* (м. Одеса, 10 квітня 2019 р.). Одеса : ОНЕУ, 2019. С. 853-856.

Рекомендована література до курсу

Основна література

1. Організація екскурсійної діяльності: навчально-методичний посібник для здобувачів вищої освіти спеціальності 242 «Туризм» / укл. Н. В. Аксьонова. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2022. 232 с
2. Бабарицька В. Екскурсознавство і музеєзнавство: навчальний посібник / В. Бабарицька, А. Короткова, О. Малиновська. 2-ге, перероб. і доп. Київ: Альтерпрес РА, 2012. 444 с.
3. Король О. Д. Організація екскурсійних послуг у туризмі: Навчально-методичний посібник. Чернівці: Чернівецький національний університет, 2016. 144 с.
4. Поколюдна М. М. Організація екскурсійної діяльності : підручник; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2017. 180 с.
5. Чагайда І. М., Грибанова С. В. Екскурсознавство: Навчальний посібник. Київ : ІТФПУ, 2004. 240 с.

Допоміжна література

1. Architectural tourism: site seeing, itineraries and cultural heritage by Shelly Hornstein, Lund Humphries, London, UK, 2020, 192 p.
2. Cultural and heritage tourism: an introduction by Dallen J. Timothy, Bristol, UK, Channel View Publications, 2020, 576 p.
3. Domínguez-Quintero Ana M., González-Rodríguez M. Rosario & Paddison Brendan. The mediating role of experience quality on authenticity and satisfaction in the context of cultural-heritage tourism // Current Issues in Tourism, 2020, 23:2, 248-260.
4. Hall C. Michael. Heritage, heritage tourism and climate change // Journal of Heritage Tourism, 2016, 11:1, 1-9.
5. How to Start a Tour Guiding Business, by The GEM Institute of Travel Career Development 2010. 298 p.
6. Kim Hyojin, Kim Byungook. The evaluation of visitor experiences using the peak-end rule // Journal of Heritage Tourism, 2019, 14:5-6, P. 561-573,
7. Kim Soojung, Whitford Michelle, Arcodia Charles. Development of intangible cultural heritage as a sustainable tourism resource: the intangible cultural heritage practitioners' perspectives // Journal of Heritage Tourism, 2019, 14:5-6, P. 422-435,
8. Nguyen Thi Hong Hai Creating heritage for tourism // Journal of Heritage Tourism, 2019, 14:5-6, P. 585-586
9. Nguyen Thi Hong Hai, Cheung Catherine. Chinese heritage tourists to heritage sites: what are the effects of heritage motivation and perceived authenticity on satisfaction? // Asia Pacific Journal of Tourism Research, 2016, 21:11, P. 1155-1168,
10. Prayag Girish & Del Chiappa Giacomo. Nostalgic feelings: motivation, positive and negative emotions, and authenticity at heritage sites // Journal of Heritage Tourism, 2021 <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/1743873X.2021.1874000>
11. Trunfio Mariapina, Della Lucia Maria, Campana Salvatore, Magnelli Adele. Innovating the cultural heritage museum service model through virtual reality and augmented reality: the effects on the overall visitor experience and satisfaction // Journal of Heritage Tourism, 2021, <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/1743873X.2020.1850742>
12. Альтгайм Л. Б. Основне значення та принципи організації екскурсійних послуг. *Вісник Хмельницького національного університету: Економ. науки.* 2014. № 6(1). С. 215-219
13. Арсененко І. А., Іванова В. М. Екскурсійна діяльність як основа функціонування ринку екскурсійних послуг. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова Сер. 4. Географія і сучасність.* 2015. Вип. 19 (33).
14. Загорянська О. Л. Екскурсійна діяльність як перспективний напрям розвитку туристичної галузі. *Вісник Хмельницького національного університету.* 2020, № 3. С.72-76

15. Зінченко В. А. Екскурсологія як туризмологічна наука. *Наукові записки Київського університету туризму, економіки і права. Сер.: філософські науки*. 2010. Вип. 8. С. 211-223.
16. Леоненко Н. А. Організація екскурсійної діяльності: конспект лекцій. Харків: НУЦЗУ, 2019. 167 с. URL: http://nnvc.nuczu.edu.ua/images/topmenu/kafedry/kafedramenedzhmenta/Lekcii/ORGANZACYA_EKSKURSJOI_DYALNOST.pdf (дата звернення 25.04.2022).
17. Лисюк Т. В., Терещук О. С., Дмитрук О. О. Екскурсійне обслуговування у структурі туристичного продукту. *Причорноморські економічні студії*. 2018. Вип. 28-1. С. 172-178.
18. Літовка-Деменіна С. Г. Питання готовності майбутнього фахівця сфери туризму до здійснення екскурсійної діяльності. *Збірник наукових праць «Педагогіка та психологія»*. 2016. Вип. 52. С. 134-143.
19. Романенко О. В. Організація екскурсійних послуг. *Культура народів Причорноморья*. 2009. № 176. С. 159-161.
20. Сокол Т. Г., Семенюк М. М. Сучасний стан розвитку екскурсійної справи в Україні. Актуальні питання сучасної науки та практики: матеріали науково-практичної конференції (м. Київ, 15 листопада 2018 р.). К.: Університет «КРОК», 2018. С. 769-771.
21. Федорченко В. К. Історія екскурсійної діяльності в Україні / В. К. Федорченко, О. М. Костюкова, Т. А. Дьорова, М. М. Олексійко. Київ: Кондор, 2004. 164 с.

Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Державне агентство України з туризму та курортів. Офіційний сайт [Електронний ресурс]. – URL: www.tourism.gov.ua
2. ДСТУ 28681.1-95 Туристсько-екскурсійне обслуговування. Проектування туристських послуг
3. ДСТУ 28681.2-95 «Загальні вимоги»
4. ДСТУ 28681.3-95 Туристично-екскурсійне обслуговування. Вимоги щодо забезпечення безпеки туристів і екскурсантів
5. ДСТУ EN 15565:2016 «Туристичні послуги. Вимоги до професійної підготовки та кваліфікаційних програм для гідів» (EN 15565:2008, IDT). [Електронний ресурс]. URL: <http://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=ecfd6c5a-1760-4d8d-a9313a63f64e2310&title=Galuzevi Standarti>
6. Про охорону культурної спадщини [Електронний ресурс] : Законом України // Верховна Рада України. – Чинний. [Електронний ресурс]. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1805-14>.
7. Природно-заповідний фонд України. [Електронний ресурс]. URL: <http://www.pzf.in.ua/index.php/lmm-look>.
8. Сторінка курсу "Організація екскурсійної діяльності" на платформі Moodle Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна [Електронний ресурс]. URL: <https://dist.karazin.ua/moodle/course/view.php?id=2104>
9. European federation of tourist guide associations [Electronic resource]. URL: <http://www.feg-touristguides.com>.
10. World Federation of Tourist Guide Associations [Electronic resource]. URL: <http://www.wftga.org>.
11. World Tourism Organisation. UNWTO [Electronic resource]. URL: <http://www2.unwto.org>.

1.2. Дистанційний курс:

Дистанційний курс «Організація екскурсійної діяльності», режим доступу: <https://dist.karazin.ua/moodle/course/view.php?id=2104>.

2. Плани практичних (семінарських) занять, завдання для лабораторних робіт, самостійної роботи

Методичні поради щодо підготовки презентації з семінарських занять з курсу «Організація екскурсійної діяльності»

Поради з технічного оформлення презентації

Мультимедійна презентація – набір слайдів і спецефектів, текстових пояснень, що зберігаються в одному файлі. Для її створення найлегше користуватися PowerPoint OpenOffice. Дотримуйтесь інструкцій щодо роботи з цими програмами для користувачів «Як створити презентацію (довідкові матеріали)». – URL: http://www.slideshare.net/makeeva_o/power-point-2003-15230760?related=3, а також можете переглянути навчальні фільми «Як працювати в Power Point». URL: <https://www.youtube.com/watch?v=MP4RLUgsHdI>, «Як додати звук в PowerPoint». URL: https://www.youtube.com/watch?v=yi_Zg7HKi6U. Також можна використовувати різні сервіси для створення презентацій як то Prezi, Canva, Keynote, Piktochart, за умов, що її можна зберегти і подати на оцінювання у форматі PDF. Докладніше про ці сервіси можна прочитати тут: В якій програмі роблять презентацію: 10 найкращих сервісів. URL: https://www.mojo.ua/ua/news/v_kakoy_programme_delayut_prezentatsiyu_10_luchshikh_servisov.html.

Презентація повинна мати 7-10 слайдів, на яких розкривається головна проблематика питання з метою презентації на загальні характеристики проблеми та висновків. По можливості презентація має супроводжуватися максимальною кількістю ілюстративного матеріалу. Потрібно строго слідкувати, щоб подані ілюстрації відображали тему, відповідну подію. Також доречно посилатися в презентаціях на аудіо- та відеодокументи, подаючи презентацію у класрум/аудиторію разом із файлами, з яких були запозичені відповідні матеріали.

Перед тим, як почати робити презентацію, ви повинні володіти всіма необхідними матеріалами. Назбирайте якомога більше інформації, що наявна за проблематикою питання. Накидайте тези, скопіюйте фотографії, аудіо- та відео в одну теку. Переконайтеся, що всі дані підкріплені джерелами, посиланнями на наукову літературу. Дотримуйтесь єдиного стилю оформлення. Шрифти: для заголовків – не менше 36, для інформації – не менше 24. Текстові блоки мають подаватися одним шрифтом для усієї презентації. Наприклад, писати заголовки шрифтом Arial, а основний текст подавати шрифтом Times New Roman не можна. Заголовки повинні привертати увагу аудиторії. Використовуйте короткі слова і пропозиції. Найбільш важлива інформація повинна розташовуватися в центрі екрана. Ключові поняття доцільніше відображати по одному на кожному окремому слайді. Не варто зловживати різними анімаційними ефектами. Анімація має бути тільки там, де доречно, краще уникати великої кількості анімаційних ефектів. Фон повинен бути єдиним для всієї презентації, текст на даному тлі повинен бути видимим навіть з великої відстані.

Список використаних друкованих і електронних джерел подається в передостанньому слайді за вимогами <http://aphd.ua/pryklady-oformlennia-bibliografichnoho-opysu-vidpovidno-do-dstu-83022015/>.

На останньому слайді ви маєте подякувати аудиторії за увагу. Презентація має бути подана завчасно до класрум вашої групи у вигляді файла. Назва файлу має відображати прізвище автора, групу та повну назву. Наприклад, Черніков Руслан_УТ-21_екскурсія Дніпро. Презентації, які містять плагіат (копіювання з презентацій інших осіб, вікіпедії, рефератів), перевірятися не будуть.

Практичні заняття з курсу

Практична робота № 1 Створення карти знайомства

Кожен здобувач/ка має створити свою власну візитівку, прив'язавши її до свого населеного пункту на інтерактивній карті України за допомогою додатка <https://www.google.com/maps>. Потрібно підписати візитівку своїм ім'ям та прізвищем, додати фото і вказати після нього ваші хобі. Поставити відповідний вашому настрою стікер.

Практична робота № 2 Найцікавіша екскурсія в місті

Кожен здобувач/ка отримує за жеребом назву обласного центру, в якому знаходить найцікавішу екскурсію і робить її повну класифікацію й опис у вигляді презентації. Увага! Не можна описувати тури.

Файл презентації має бути підписаним за зразком Артеменко Надія_УТ-21_найцікавіша (місто)... Презентація має містити список джерел, що оформлюються за зразком <http://aphd.ua/pryklady-oformlennia-bibliohrafichnoho-opysu-vidpovidno-do-dstu-83022015/>

Мультимедійна презентація – набір слайдів і спецефектів, текстових пояснень, що зберігаються в одному файлі. Для її створення найлегше користуватися PowerPoint OpenOffice. Дотримуйтесь інструкцій щодо роботи з цими програмами для користувачів «Як створити презентацію (довідкові матеріали)». – URL: http://www.slideshare.net/makeeva_o/power-point-2003-15230760?related=3, а також можете переглянути навчальні фільми «Як працювати в Power Point». URL: <https://www.youtube.com/watch?v=MP4RLUgsHdI>, «Як додати звук в PowerPoint». URL: https://www.youtube.com/watch?v=yi_Zg7HKi6U. Також можна використовувати різні сервіси для створення презентацій як то Prezi, Canva, Keynote, Piktochart, за умов, що її можна зберегти і подати на оцінювання у форматі PDF. Докладніше про ці сервіси можна прочитати тут: В якій програмі роблять презентацію: 10 найкращих сервісів. URL: https://www.mojo.ua/ua/news/v_kakoy_programme_delayut_prezentatsiyu_10_luchshikh_servisov.html.

Презентація повинна мати 7-10 слайдів, на яких розкривається головна проблематика питання з метою презентації на загальні характеристики проблеми та висновків. По можливості презентація має супроводжуватися максимальною кількістю ілюстративного матеріалу. Потрібно строго слідкувати, щоб подані ілюстрації відображали тему, відповідну подію. Також доречно посилатися в презентаціях на аудіо- та відеодокументи, подаючи презентацію у класрум/аудиторію разом із файлами, з яких були запозичені відповідні матеріали.

Перед тим, як почати робити презентацію, ви повинні володіти всіма необхідними матеріалами. Назбирайте якомога більше інформації, що наявна за проблематикою питання. Накидайте тези, скопіюйте фотографії, аудіо- та відео в одну теку. Переконайтеся, що всі дані підкріплені джерелами, посиланнями на наукову літературу.

Поради з технічного оформлення презентації

Дотримуйтесь єдиного стилю оформлення. Шрифти: для заголовків – не менше 36, для інформації – не менше 24. Текстові блоки мають подаватися одним шрифтом для усієї презентації. Наприклад, писати заголовки шрифтом Arial, а основний текст подавати шрифтом Times New Roman не можна. Заголовки повинні привертати увагу аудиторії. Використовуйте короткі слова і пропозиції. Найбільш важлива інформація повинна розташовуватися в центрі екрана. Ключові поняття доцільніше відображати по одному на кожному окремому слайді. Не варто зловживати різними анімаційними ефектами. Анімація має бути тільки там, де доречно, краще уникати великої кількості анімаційних ефектів. Фон повинен бути єдиним для всієї презентації, текст на даному тлі повинен бути видимим навіть з великої відстані.

Список використаних друкованих і електронних джерел подається в передостанньому слайді за вимогами <https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/4518/pravylooformlennyaspykuvykorystanyhdzherel.pdf>. На останньому слайді ви маєте подякувати аудиторії за увагу. Презентація має бути подана завчасно до класрум вашої групи у вигляді файла. Назва файла має відображати прізвище автора, групу та повну назву. Наприклад, Черніков Руслан_УТ-21_екскурсія Дніпро. Презентації, які

містять плагіат (копіювання з презентацій інших осіб, вікіпедії, рефератів), перевірятися не будуть.

Зразок оформлення титульного аркуша презентації

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ В. Н. КАРАЗИНА
ФАКУЛЬТЕТ МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН ТА ТУРИСТИЧНОГО БІЗНЕСУ
КАФЕДРА ТУРИСТИЧНОГО БІЗНЕСУ ТА КРАЇНОЗНАВСТВА

Найцікавіша екскурсія Чернівцями

Виконав/ла студент/ка

Групи УТ-21/22

Лимаренко Є.

Фотододаток: фото з архіву Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

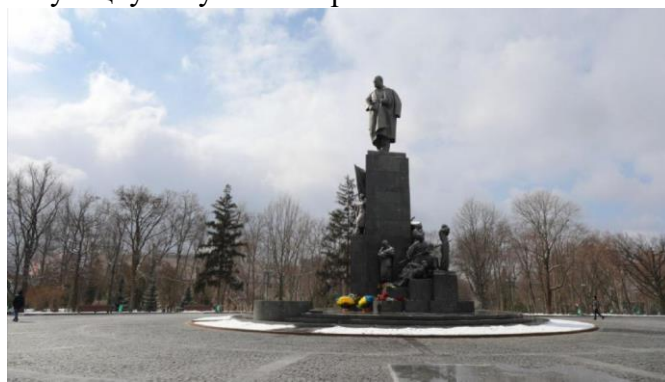
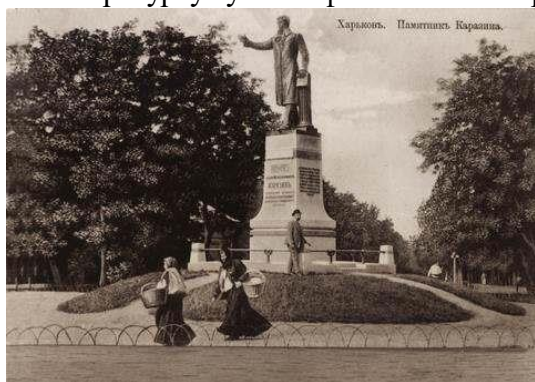
Фотододаток: фото з архіву Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

Практичне заняття № 3 Найкращі екскурсійні містечка України

Кожен здобувач/ка готує презентацію за темою «Раджу відвідати маленьке, але екскурсійне містечко» на основі рекламних матеріалів, відгуків відвідувачів, попиту серед населення, повідомлень блогерів, журналістських оглядів тощо.

Практичне заняття № 4 Підготовка «портфеля екскурсовода»

Кожен здобувач/ка відшукує в мережі Інтернет фото вулиці м. Харків, назву якої отримує за жеребом, і створює презентацію слайдів, що одночасно містять старовинне фото та фото, зроблене з того ж ракурсу сучасне фото певної історичної вулиці/узвозу міста Харків.

Практичне заняття № 5 Картка екскурсійного об'єкта

Кожен зі здобувачів за жеребом отримує назву об'єкта за яким готує паспорт-картку об'єкта в електронному вигляді файл Word.

Паспорт-картка екскурсійного об'єкта містить ряд характеристик, які необхідно чітко описати і подати за наступною схемою у вигляді таблиці.

1. Назва пам'ятки (попередня, усі, які існували, сучасна).

2. Місцезнаходження об'єкта, адреса (район розташування, орієнтація за іншими об'єктами).

До картки додається фотографія об'єкта (якісне фото сучасного вигляду пам'ятки та ретро-фото).

3. Опис пам'ятки (автор, дата спорудження, з яких матеріалів виготовлено; подати характеристику візуального зображення, символічного навантаження пам'ятника, текст меморіального напису).

4. Історична подія, з якою пов'язаний об'єкт, дата цієї події (лаконічно описати, вшануванню якої події чи якої особи присвячений пам'ятник).

5. Джерела відомостей про пам'ятку (зазначити використану літературу, архівні матеріали, усні перекази).

6. Збереження пам'ятки (стан об'єкта та прилеглої території, дата останнього ремонту і реставрації).

7. Охорона пам'ятки (на кого покладена, яким рішенням). Потрібно перевірити це у переліках, що додаються.

8. У яких екскурсіях пам'ятка використовується як об'єкт показу (здійснити моніторинг екскурсій міста, що пропонуються різними туристичними фірмами, та зазначити, в яких екскурсіях використовується пам'ятник як основний чи допоміжний об'єкт показу; якщо ж не використовується – запропонувати власну версію залучення його до екскурсійних маршрутів).

9. Дата складання картки, П.І.П та посада особи, яка склала картку.

Увага! Список джерел має бути складений особисто. Матеріали з Вікіпедії чи інших популярних джерел не зараховуються.

Практичне заняття № 6 Нанесення маршруту екскурсії на карту Google Maps

Кожен/а здобувач/ка виходячи із теми обраної для розробки екскурсії підбирає 6-8 об'єктів показу, наносить їх на інтерактивну карту <https://www.google.com/maps> та додає до кожної мітки, що відповідає характеру пам'ятки, фото об'єкта показу та його короткий опис, потім прокладає маршрут між ними, керуючись вказівками «Як створити власні карти в Google Maps з нанесенням міток і маршрутів» <https://cutt.ly/DzhiV8c>. До класрум потрібно надіслати скріншот карти, а також електронне посилання на неї у коментарях до свого завдання, попередньо відкривши доступ для перегляду.

Практична робота № 7 Створення технологічної карти екскурсії

Кожен/а здобувач/ка подає технологічну карту екскурсії за маршрутом, що побудований під час практичної роботи № 6 у вигляді таблиці альбомним розворотом А4 за обраною самостійно темою. Зразок оформлення

Ділянки маршруту екскурсії	Місця зупинок	Об'єкти показу	Тривалість огляду	Найменування пітем і перелік основних питань	Організаційні вказівки	Методичні вказівки
Від місця зустрічі із групою до Університетської гірки	Університетська гірка Стоянка автотранспорту напроти дзвіниці Успенського собору. Поки ведеться розповідь, автобус переїжджає до нижніх шаблів спуску з Університетської гірки. Стоянка напроти шаблів. Посадка.	Територія колишньої Харківської фортеці Панорама Залопанської і Захарківської частин міста й вулиць Полтавський шлях.	20 хв.	1. Університетська гірка - історичний центр Харкова. 1+. 2. Характеристика Захарківської частини міста. 3 Характеристика Залопанської частини міста. 4. Характеристика вул. Полтавський шлях.	Групу вивести з автобуса зробити зупинку напроти вічного вогню, розташування напівколом (Характеристика харківської фортеці та сучасних об'єктів які розташовані на її теренах), потім провести по бічній правій алеї із зупинкою на розі, де проглядається вид на Захарківську частину міста. (Характеристика її забудови). Далі пройти понад огорожею, зупинитися де проглядається Залопанська частина міста та злиття річок Уди, Лопань, Харків (Характеристика забудови). Далі зупинитися на верхньому шаблі спуску до Торговельної площі де відкривається широка	Після попереднього огляду нинішньої території Університетської гірки за допомогою прийому локалізації й зорової реконструкції відтворити територію й вид Харківської фортеці 17 ст. Використовуючи прийом характеристики описати виникнення й розвиток Харкова. Пояснити походження назви міста. За допомогою прийому панорамного показу й абстрагування дати характеристику Захарківської частини міста. За допомогою прийому панорамного показу й абстрагування дати характеристику Залопанської частини міста. За допомогою прийому панорамного показу й абстрагування дати характеристику вул. Полтавський шлях, її значення як транспортної магістралі, історію забудови, перейменувань. Особливо звернути

					панорама вулиці Полтавський шлях. (Розкрити історію назви вулиці, коротка характеристика забудови) Спуститися по сходах (Оцінити крутість схилу й вигідне розташування Харківської фортеці). Посадка в автобус.	увагу на прямий як стріла характер розташування вулиці. Демонстрація наочних матеріалів з «Портфеля екскурсовода» №1 «Панорама вулиці Полтавський шлях на початку 19 ст.» Застосувати прийом завдань і запропонувати екскурсантам зробити порівняння двох видів, узагальнити всі думки, подати висновки по підтемі.
Від місця зустрічі із групою до Університетської гірки	Університетська гірка Стоянка автотранспорту напроти дзвіниці Успенського собору. Поки ведеться розповідь, автобус переїжджає до нижніх шаблів спуску з Університетської гірки. Стоянка напроти шаблів. Посадка.	Територія колишньої Харківської фортеці Панорама Залопанської і Захарківської частин міста й вулиць Полтавський шлях.	20 хв.	1. Університетська гірка - історичний центр Харкова. 1. Історія створення Харківської фортеці. 2. Характеристика Захарківської частини міста. 3. Характеристика Залопанської частини міста. 4. Характеристика вул. Полтавський шлях.	Групу вивести з автобуса зробити зупинку напроти вічного вогню, розташування напівколом (Характеристика харківської фортеці та сучасних об'єктів які розташовані на її теренах), потім провести по бічній правій алеї із зупинкою на розі, де проглядається вид на Захарківську частину міста. (Характеристика її забудови). Далі пройти понад огорожею, зупинитися де проглядається Залопанська частина міста та злиття річок Уди, Лопань, Харків (характеристика забудови). Далі зупинитися на верхньому шаблі спуску до Торговельної площі де відкривається широка панорама вулиці Полтавський шлях. (Розкрити історію назви вулиці, коротка характеристика забудови) Спуститися по сходах (Оцінити крутість схилу й вигідне розташування фортеці). Посадка в автобус.	Після попереднього огляду території Університетської гірки за допомогою прийому локалізації й зорової реконструкції відтворити територію й вид Харківської фортеці 17 ст. Використовуючи прийом характеристики описати виникнення й розвиток Харкова. Пояснити походження назви міста. За допомогою прийому панорамного показу й абстрагування дати характеристику Захарківської частини. За допомогою прийому панорамного показу й абстрагування дати характеристику Залопанської частини міста. За допомогою прийому панорамного показу й характеристики описати вул. Полтавський шлях, її значення як транспортної магістралі, історію забудови, перейменувань. Звернути увагу на прямий характер розташування вулиці. Демонстрація наочних матеріалів з «Портфеля екскурсовода» №1 «Панорама вулиці Полтавський шлях на початку XIX ст.» Застосувати прийом завдань і запропонувати екскурсантам зробити порівняння двох видів, узагальнити всі думки, подати висновки по підтемі.

Практична робота № 8 Створення чат-боту екскурсійного маршруту

Потрібно створити чат-бот із поширення інформації про умовну тематичну екскурсію, маршрут якої ви створили під час підготовки до практичного заняття № 6 за допомогою сервісу @Manybot. Це безкоштовний сервіс, що поєднується з Telegram. Чат-бот має надавати інформацію щодо різноманітної інформації для екскурсантів щодо налаштування на екскурсію, місця зустрічі, хронометражу екскурсії, маршруту екскурсії, опису кожного із об'єктів показу, вартості та відгуків екскурсантів. Користуйтеся вказівками «Як створити Телеграм-бота за допомогою Manybot?» // <https://www.youtube.com/watch?v=N4GD22cJwF4>.

До класрум потрібно подати презентацію, у якій послідовно показати етапи створення власного чат-боту та презентувати переписку клієнтів і зібрані відгуки. В особистих коментарях до цього ж завдання в класрум потрібно подати посилання на створений чат-бот для оцінки.

Практична робота № 9 Засоби підготовки екскурсантів до екскурсії

Кожен здобувач/ка через наповнює створений у практичній роботі чат-бот рекомендаціями-нагадуваннями як підготуватися учасникам до екскурсії: за умов дощу, за умов спеки, якщо вони йдуть з дітьми, якщо вони мають якісь хронічні захворювання, як організувати хронометраж екскурсії, правила поведінки екскурсантів в автобусі, правила поведінки під час пішохідної екскурсії тощо. В класрум подаються скріншоти відповідних рекомендацій. В особистих коментарях до завдання в класрум потрібно подати посилання на дієвий чат-бот для оцінювання.

Практична робота № 10 Техніка безпеки під час екскурсії на виробництво

Скористайтесь безкоштовним сервісом LearningApps.org і створіть вікторину «Техніка безпеки під час екскурсії на виробництво» із варіантами відповідей, що саме потрібно і не потрібно робити під час екскурсії на виробництві (не менше 10 запитань з 4 варіантами відповіді на кожне). Усі питання потрібно будувати виходячи з реального підприємства. Принцип створення подібної вікторини можна подивитися тут: <https://learningapps.org/6609510>.

Практична робота № 11 Покращення дикції екскурсовода

Кожен/а здобувач/ка підбирає комплекс із 10 вправ на розвинення дикції. Приклади вправ можна знайти за посиланнями:

Дикція: вправи для покращення чіткості вимови. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=frB13B11MFY>

Вправи для покращення дикції від Наталки Пазюк. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=6Vdu73pICj0>

Вправи на дикцію та розучування скоромовок. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=UOwISLHGxX0>

Як покращити дикцію і артикуляцію? Дієві вправи для чіткої вимови URL: <https://www.youtube.com/watch?v=DaYfTBKD4Xc>

Кожна особа особисто демонструє засвоєння вправ – не менше 5 разів для кожної вправи на відео. Відео, відзняте за допомогою відеокамери телефона чи комп'ютера, необхідно подати в Classroom у форматах MP4 або AVI без архівування.

Практична робота № 12 Особистісні якості екскурсовода

Кожен здобувач/ка має створити презентацію-огляд про найцікавіших екскурсоводів, що працюють у обласному центрі, який вам випав за жеребом. Створіть власний рейтинг і шкалу оцінювання їх діяльності, спираючись на відгуки екскурсантів та їхні власні соціальні мережі та сайти, журналістські репортажі та підкасти, наприклад:

- Найкреативніший екскурсовод
- Найдосвідченіший екскурсовод
- Екскурсовод з почуттям гумору
- Найпохмуріший екскурсовод
- Екскурсовод-аніматор
- Екскурсовод-трудоголік

Найкращий дитячий екскурсовод
Найпопулярніший екскурсовод
Найсмішніший екскурсовод

Практична робота № 13 Просування послуг екскурсовода на ринку

Кожен/а здобувач/ка має створити презентацію-огляд про просування на ринок авторських екскурсій професійного екскурсовода на території України (за власним вибором) за наступними питаннями:

1. Якими соціальними сторінками користується екскурсовод?
2. На яких туристичних сайтах є інформація щодо його діяльності?
3. Чи наявний власний сайт у екскурсовода?
4. Яким чином відбувається просування нових авторських екскурсій цієї особи?
5. Як відбувається просування екскурсій у соціальних мережах.
6. Проаналізуйте відгуки про авторські екскурсії – які у цієї особи є беззаперечні переваги над іншими?
7. Чи представлений цей екскурсовод на сайті TripAdvisor?
8. Подайте скріншоти матеріалів, які використовує екскурсовод для просування свого продукту, оцініть їх.
9. Ваші висновки.

Практична робота № 14 Інклюзія в екскурсійній діяльності

Кожен/а здобувач/ка має створити презентацію-огляд щодо наявності інклюзивних екскурсій для людей з особливими потребами в Україні. Один слайд – одна екскурсія, він має містити реальні фото або/і відео, які потрібно шукати в повідомленнях обласних засобів масової інформації. Також потрібно в кінці вказати список джерел, які допомогли вам створити презентацію. Потрібно віднайти не менше 7 прикладів. Увага! Не усі екскурсанти мають бути людьми з інвалідністю. Відео впорядковується номерами у порядку перегляду і підписується за зразком 10_Екскурсія в Кропивницькому. Кожне з відео потрібно надіслати у вигляді окремих файлів, як і файл презентації.

Практична робота № 15 Діяльність екскурсійної організації

Кожен здобувач/ка має створити презентацію-огляд про діяльність туристично-екскурсійної організації України (за власним вибором) за наступними питаннями:

1. Назва організації та логотип, презентація сайту.
2. Ступінь розробленості маршрутів екскурсій, що пропонує туристам агенція (наявність вичерпної інформації щодо вартості, хронометражу, об'єктів показу).
3. Наявність реклами усіх екскурсій на соціальних сторінках агенції, подати перелік та скріншоти сторінок.
4. Оцініть привабливість наявних звітів і оглядів про проведені екскурсії та фото з них.
5. Чи має фірма досвід використовувати враження від екскурсій екскурсантами у якості реклами?
6. Ваші власні висновки.

Увага! Не можна моніторити організацію, що не пропонує власні екскурсії. Не оцінюються роботи, що містять огляд фірми, що продає тури.

Практична робота № 16 Інновації в екскурсійній діяльності

Кожен здобувач/ка створює мультимедійну презентацію з власним рейтингом 10 цікавих інноваційних екскурсій у світі (на кожному слайді одна екскурсія), зі списком джерел презентація підписується за зразком Васильченко Анатолій_УТ-22_інновації в екскурсії. Не можна включати до рейтингу квести та театралізовані екскурсії, а лише ті, що використовують інноваційні технології та програми. Звукопередавачі та підсилювачі до цієї категорії не відносяться.

Завдання до самостійної роботи з курсу «Організація екскурсійної діяльності»

для здобувачів денної форми навчання

Для виконання самостійної роботи потрібно віднайти у вільному доступі 12 відео з онлайн екскурсій різними іноземними мовами (крім російської) і подати їх у вигляді списку з електронними посиланнями. Відео мають містити повноцінні екскурсії не менше ніж на 30 хвилин. Віртуальні тури включати не можна. Список має містити 12 позицій. Наприклад:
1. [MyProGuide Online Tour Guide-France] 線上探索巴黎古蹟 Explore History of Paris City
URL: <https://www.youtube.com/watch?v=uPdN9hem2bI> (китайською мовою).

**Завдання до самостійної роботи з курсу «Організація екскурсійної діяльності»
для здобувачів заочної форми навчання**

Самостійна робота №1 Робота екскурсійних організацій в Україні

Кожен здобувач/ка має створити презентацію-огляд про діяльність туристично-екскурсійної організації України (за власним вибором) за наступними питаннями:

1. Назва організації та логотип, презентація сайту.
2. Ступінь розробленості маршрутів екскурсій, що пропонує туристам агенція (наявність вичерпної інформації щодо вартості, хронометражу, об'єктів показу).
3. Наявність реклами усіх екскурсій на соціальних сторінках агенції, подати перелік та скріншоти сторінок.
4. Оцініть привабливість наявних звітів і оглядів про проведені екскурсії та фото з них.
5. Чи має фірма досвід використовувати враження від екскурсій екскурсантами у якості реклами?
6. Ваші власні висновки.

Увага! Не можна моніторити організацію, що не пропонує власні екскурсії. Не оцінюються роботи, що містять огляд фірми, що продає тури.

Самостійна робота №2 Прокладання маршруту оглядової екскурсії

Кожен здобувач/ка виходячи із оглядової екскурсії (за власним вибором в будь-якому місті) підбирають 10-12 об'єктів показу, наносять їх на інтерактивну карту <https://www.google.com/maps>. До кожного об'єкту додається картка з прикріпленим фото об'єкта показу та його коротким описом. Між об'єктами показу прокладає маршрут між ними, керуючись вказівками "Як за допомогою гугл-карт створити маршрут" <https://www.youtube.com/watch?v=TCCTD1d0OK8>. Після створення карток об'єктів і маршруту потрібно, відкрити до карти доступ для перегляду. Для перевірки надіслати скріншот карти (див. зразок) і додати інтерактивне посилання на неї в коментарях.

Самостійна робота №3 Техніка безпеки під час екскурсії на виробництво

Скористайтесь безкоштовним сервісом [LearningApps.org](https://learningapps.org) і створіть вікторину «Техніка безпеки під час екскурсії на виробництво» із варіантами відповідей, що саме потрібно і непотрібно робити під час екскурсії на виробництві не менше 10 запитань з 4 варіантами відповіді на кожне. Усі питання потрібно будувати виходячи з реального підприємства. Принцип створення подібної вікторини можна подивитися тут <https://learningapps.org/6609510>. Потрібно подати скріншот заставки вікторини та посилання на вікторину подавати окремо в коментарях.

Самостійна робота №4 Створення чат-боту екскурсії

Чат-бот є одним з найбільш перспективних нововведень для е-commerce-індустрії. У екскурсантів відпадає необхідність телефонувати вам для вирішення питань, більшість з яких є однотипними. Потрібно створити чат-бот із поширення інформацію про умовну тематичної екскурсії, маршрут якої ви створили під час підготовки до самостійної роботи №3 за допомогою сервісів чат-ботів усім студентам курсу. Можна використовувати будь-який безкоштовний сервіс, що поєднується з Facebook, Telegram, Viber. Радимо користуватись вказівками «Як створити Телеграм-бота за допомогою Manybot?» // <https://www.youtube.com/watch?v=N4GD22cJwF4>. Потрібно показати етапи створення власного чат-боту та зібрані відгуки у вигляді сканів презентувати у вигляді презентації, яка підписується за зразком Тесленко Олег_УТз-22_ чат-бот.

3. Питання, задачі, завдання або кейси для поточного та підсумкового контролю знань і вмінь здобувачів вищої освіти, для контрольних робіт, передбачених навчальним планом, післятестастійного моніторингу набутих знань і вмінь з навчальної дисципліни

Зразок контрольної роботи студентів для заочного відділення з курсу «Організація екскурсійної діяльності»

Виконання контрольної полягає в наданні розгорнутих обґрунтованих відповідей. Кожне завдання важить 5 балів. Відповідайте на питання так, нібито на вас покладено обов'язки і права екскурсвода

Завдання № 1 Під час екскурсії на виробництво вас просять розписатися в журналі з техніки безпеки за кожного з екскурсантів.

Опишіть ваші дії:

Завдання № 2 На санітарній зупинці екскурсантка хоче відвідати туалет і просить вас потримати на руках її дворічну дитину

Опишіть ваші дії:

Завдання № 3 На годиннику 13.59. Екскурсійна група має вирушати о 14.00 до ресторану на обід в інше місто після того як група побувала на екскурсії і мала вільний час. Двоє екскурсантів не повернулися до автобусу

Опишіть ваші дії:

Завдання № 4 Під час прямування екскурсійним маршрутом водій грубо порушив правила дорожнього руху

Опишіть ваші дії:

Завдання до контрольної роботи мають унеможливити механічне заучування студентами фактичного матеріалу або поверхове знайомство з явищами та процесами. Для отримання позитивної оцінки здобувач/ка повинен/а не просто продемонструвати володіння певним обсягом знань, а й уміти розв'язувати певні конкретні проблеми, що виникають під час екскурсій, аналізувати та систематизувати отримані дані з техніки проведення екскурсії, правил поведінки та техніки безпеки, знаходити оригінальні рішення на підставі самостійно здобутої інформації, формулювати та відстоювати власну точку зору. Йдеться передусім про самостійне опрацювання навчальної, наукової та довідкової літератури. Обов'язковим елементом цієї роботи студентів є відтворення реальної ситуації.

Критерії оцінювання завдань з контрольної роботи

5 балів - оцінюється робота здобувача/ки, який/ка в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває поєднання теоретичних знань та практичних завдань, розв'язує завдання стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.

4 бали - оцінюється робота здобувача/ки, який/ка володіє навчальним матеріалом, виявляє знання елементарних положень з дисципліни, але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неточності та незначні помилки.

3 бали - оцінюється робота здобувача/ки, який/ка частково володіє навчальним матеріалом, фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання правил і техніки безпеки.

2 бали - оцінюється робота здобувача/ки, який/ка в змозі викласти зміст більшості правил і положень проведення екскурсії, допускає істотні помилки, відповідає на запитання однослівно.

1 бал - оцінюється робота здобувача/ки, який/ка не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та механізмів їх втілення на практиці.

4. Завдання семестрових екзаменів

Питання до екзамену з курсу «Організація екскурсійної діяльності»

Теоретичні питання

1. Мета і завдання екскурсії.
2. Поняття «екскурсія», тлумачення терміну.
3. Ознаки екскурсії, її відмінність від подорожі.
4. Основні функції екскурсії.
5. Екскурсійний метод пізнання, його особливості.
6. Класифікаційні ознаки екскурсій, їх розгорнута характеристика.
7. Додаткові ознаки для різних видів екскурсій.
8. Основні етапи в підготовці нової екскурсії.
9. Головні вимоги до побудови маршруту екскурсії, різновиди маршрутів.
10. Вимоги при відборі об'єктів показу.
11. Призначення картки об'єкту показу, її наповнення.
12. Логічні переходи в екскурсії їх види та призначення.
13. Призначення пауз в екскурсії.
14. Поняття шляхова інформація.
15. Питання під час екскурсії, їх різновиди.
16. Сутність та парадоксальність екскурсійного показу.
17. Умови для показу.
18. Послідовність показу.
19. Методичні прийоми показу.
20. Класифікація жестів екскурсовода.
21. Правила застосування «портфелю екскурсовода»
22. Розповідь на екскурсіях, вимоги до неї.
23. Особливості розповіді на екскурсіях.
24. Методичні прийоми розповіді.
25. Взаємодія розповіді та показу в екскурсіях.
26. Характеристика особливих методичних прийомів та їх застосування.
27. Вимоги до заповнення технологічної карти екскурсії.
28. Стельові особливості мовлення екскурсовода.
29. Техніка мовлення екскурсовода.
30. Міміка екскурсовода.
31. Головні фактори безпеки проведення екскурсійного обслуговування.
32. Травмонебезпека під час екскурсій.
33. Специфічні фактори ризику під час екскурсій.
34. Інструктаж перед екскурсією.
35. Професійні вимоги до екскурсовода.
36. Складові професійної майстерності екскурсовода.
37. Правила гостинності в екскурсійній діяльності.
38. Професійні організації екскурсоводів у світі, напрями діяльності.
39. Шляхи підвищення професійної майстерності екскурсовода
40. Виховний потенціал екскурсії.
41. Патріотичне виховання в екскурсійній діяльності.
42. Педагогічні прийоми при проведенні екскурсії.
43. Особливості проведення екскурсій для місцевих жителів.
44. Особливість формування груп за віковими особливостями.
45. Особливість проведення екскурсій для підлітків.
46. Особливість проведення екскурсій для дітей.
47. Інклюзія в екскурсійній діяльності.
48. Особливості екскурсійного обслуговування іноземців.

49. Сертифікація екскурсійної діяльності у туризмі у різних країнах світу.
50. Правове регулювання екскурсійно діяльності в Україні.
51. Особливості екскурсійної послуги.
52. Екскурсійне обслуговування: вимоги і особливості.
53. Особливості рекламування екскурсій і просування нових екскурсій
54. Робота екскурсовода як фріланс.
55. Вимоги до якості екскурсійної послуги.
56. Особливості просування екскурсійних послуг в соціальних мережах.
57. Інноваційні форми проведення екскурсій.
58. Застосування новітніх технологій в екскурсійній діяльності.
59. Особливості інтерактивних екскурсій.
60. Застосування доповненої реальності в екскурсіях.

Практичні питання

1. Визначіть різницю між темою і назвою екскурсії. Зазначте вимоги до формулювання назви екскурсії.
2. Визначіть різницю між контрольним та індивідуальним текстом екскурсії.
3. Зазначте послідовність дій екскурсовода під час посадки групи в автобус.
4. Охарактеризуйте пункт «Організаційні вказівки» в технологічній картці
5. Визначіть хронометраж екскурсії для дитячої екскурсії, особливості його дотримання.
6. Підготуйте текст пам'ятки «Що брати з собою на екскурсію»
7. Використання вільного часу в екскурсії.
8. Особливості роботи екскурсовода/ки як приватного підприємця.
9. Що таке невербальні засоби комунікації, їх роль у спілкуванні екскурсовода з групою.
10. Визначіть місце екскурсовода під час пересування автобусом.
11. Зазначте місце екскурсовода в пішохідній екскурсії, особливості пересування групою.
12. Зазначте особливості проведення тематичних екскурсій.
13. Зазначте особливості проведення оглядових екскурсій.
14. Визначіть правила і особливості проведення квестів під час екскурсії
15. Перелічіть особливості іммерсивних екскурсій.
16. Визначіть перелік запитань в анкеті після екскурсії.
17. Перелічіть правила етикету під час відвідування православного храму.
18. Зазначте основні правила відвідування мечеті.
19. Перелічіть принципи розміщення екскурсійної групи перед об'єктом показу.
20. Охарактеризуйте діяльність Всеукраїнської асоціації гідів.
21. Професійні спільноти екскурсоводів у світі.
22. Підготовка екскурсантів до екскурсії: правила і поради.
23. Вміст поняття «техніка ведення екскурсії».
24. Логічні переходи в екскурсії їх види та призначення.
25. Технічне забезпечення під час проведення екскурсії
26. Перелічіть обов'язки екскурсовода під час екскурсії.
27. Перелічіть обов'язки водія на маршруті.
28. Визначіть основні вимоги до інструктажу на початку екскурсії.
29. Вимоги до заповнення журналу інструкцій.
30. Охарактеризуйте вимоги до супроводу екскурсії з молодшими школярами.

Критерії оцінювання відповіді на питання теоретичного характеру

Оцінка 13-15 балів – виставляється, якщо здобувач/ка точно і в повному обсязі володіє матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу.

Оцінка 9-12 балів – ставиться у випадку, коли при відповіді здобувач/ка допустив/ла деякі неточності чи залишилась нерозкритою частина питання, достатньо повно володіє матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних питань. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки.

Оцінка 4-8 балів – виставляється за наявність у відповіді декількох суттєвих неточностей, нечіткість відповіді, коли 30-50% змісту білета залишається нерозкритою, допущені помилки і порушена логіка викладу, що вплинуло на результат та правильність висновків. Відповідь не аргументована.

Оцінка 0-3 балів – виставляється, якщо здобувач/ка не засвоїв/ла матеріал у межах програм навчальної дисципліни, не дає конкретної відповіді на питання білету, не відтворює порядок подій, не здатний висвітлити поставлене питання. Не володіє базовими категоріями та основними теоретичними поняттями та термінами.

Критерії оцінювання відповіді на практичне питання

10-9 балів – здобувач/ка глибоко і всебічно знає техніку проведення екскурсії, ознайомлений/на з правилами проведення екскурсії, технікою безпеки та нормами; логічно мислить і будує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі, пов'язує свою діяльність з відповідною технікою проведення екскурсії.

7-8 балів – здобувач/ка глибоко і всебічно володіє знаннями з техніки безпеки, знає правила поведінки, права і обов'язки екскурсовода; логічно мислить і будує відповідь, вільно обґрунтовує свою позицію.

6-5 балів – здобувач/ка в основному знає зміст питання, але непереконливо відповідає, плутає певні положення; невпевнено дає визначення своїй діяльності, допускає неточності у трактуванні термінів; не вміє оцінювати особливості того чи іншого явища.

4-2 бали – здобувач/ка знає близько половини навчального матеріалу, здатний/на відтворити його відповідно до питання, але лише тезово; розуміє основний навчальний матеріал, здатний/на з помилками й неточностями дати визначення понять; виявляє знання і розуміння основних положень. Відповідь правильна, але недостатньо осмислена

0-1 бал – здобувач/ка не розкрив/ла питання; не володіє теоретичними знаннями, не знає положень і правил проведення екскурсії; виявляє низький рівень навичок пояснення і обґрунтування.

Зразок екзаменаційного завдання

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Спеціальність 242 туризм

Семестр IV

Форма навчання: денна

Рівень вищої освіти (освітньо-кваліфікаційний рівень): бакалавр

Навчальна дисципліна: «**Організація екскурсійної діяльності**»

Екзаменаційне завдання NN

1. Призначення та структура картки об'єкту показу (15 балів).
2. Нормативно-правова база організації екскурсійного обслуговування (15 балів).
3. Зазначте послідовність дій екскурсовода під час посадки групи в автобус (10 балів)

Затверджено на засіданні кафедри
туристичного бізнесу та країнознавства
(протокол № _ від _____ 20_ р.)

Зав. кафедри

доц. А. Ю. Парфіненко

Екзаменатор

доц. Н. В. Аксьонова

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Спеціальність 242 Туризм

Семестр IV

Форма навчання: денна

Рівень вищої освіти (освітньо-кваліфікаційний рівень): бакалавр

Навчальна дисципліна: «**Організація екскурсійної діяльності**»

Екзаменаційне завдання NN

(40 тестових питань 1 бал за кожне)

1. Тема 1 Назвіть основну відмінність туриста від екскурсанта:

- A в організації відвідування іншої місцевості
- B в колективній організації подорожі
- C в забезпеченні туристичного обслуговування
- D в тривалості подорожі

2. Тема 1 До ознак екскурсії відносяться:

- A ідейність
- B показ екскурсійних об'єктів
- C доступність
- D усі перелічені ознаки

3. Тема 1 В основу екскурсії покладено принцип:

- A достовірності
- B цілеспрямованості
- C переконливості
- D усі перелічені принципи

4. Тема 1 Надайте визначення терміну. Екскурсія це:

- A різновид діяльності, під час якої людина самостійно спостерігає невідомі об'єкти та об'єкти, що вже були їй знайомі
- B процес пізнання за допомогою екскурсовода невідомих об'єктів, які служать для розкриття тієї чи іншої теми
- C різновид туристської діяльності, що включає дослідження невідомих об'єктів, які служать для розкриття тієї чи іншої теми
- D процес пізнання навколишнього світу з підібраними заздалегідь об'єктами, які служать для розкриття тієї чи іншої теми

5. Тема 2 За змістом екскурсії поділяють на:

- A оглядові та тематичні
- B природознавчі, історичні, археологічні, оглядові
- C виробничі та тематичні
- D оглядові та спеціалізовані

6. Тема 2 В основу класифікації екскурсій покладено ознаки:

- A науковості
- B циклічності
- C ідейності
- D правдивості

7. Тема 2 За складом учасників поділяють екскурсії на:

- A дорослі та дитячі
- B міські та позаміські
- C виробничі та музейні
- D вечірні та денні

8. Тема 2 До тематичних екскурсій належать:

- A архітектурно-містобудівні
- B навчальні
- C музейні
- D оглядові

9. Тема 3 «Портфель екскурсовода» - це:

- A фотографії об'єктів
- B умовна назва комплексу наочних посібників, що використовуються під час проведення екскурсії
- C роздрукований текст екскурсії
- D тека з переліком тематики екскурсій певного екскурсовода

10. Тема 3 У картку екскурсійного об'єкта входить:

- A методика показу об'єкта
- B джерело відомості про пам'ятник
- C дата реставрації
- D відомості про те, яким групам екскурсантів рекомендовано його показувати

11. Тема 3 Назвіть принцип побудови екскурсійного маршруту.

- A хронологічний
- B картографічний
- C тематичний
- D тематико-хронологічний

12. Тема 3 Текст, який використовується безпосередньо при проведенні екскурсії називається:

- A контрольний
- B індивідуальний
- C оглядовий
- D тематичний

13. Тема 3 Перший етап розробки нової екскурсії має починатися з:

- A відбору об'єктів показу
- B огляду літератури
- C визначення тематики екскурсії
- D вибору форми екскурсії

14. Тема 4 На зупинках, де передбачений вихід екскурсійної групи.

- A екскурсовод чекає, коли вийде супроводжувач групи
- B екскурсовод чекає, поки вийде водій
- C екскурсовод виходить першим
- D екскурсовод чекає, поки вийде вся група

15. Тема 4 Утриманню уваги екскурсантів допомагає:

- A проблемне питання в темі екскурсії
- B збіг психологічних типів екскурсовода і екскурсантів
- C оригінальність подачі матеріалу

D роздача сувенірів на початку екскурсії

16. Тема 4 Головний елемент в екскурсії:

- A розповідь
- B об'єкт
- C огляд
- D демонстрація

20. Тема 4 Фрагмент промови, що забезпечує зв'язок між двома об'єктами називається:

- A зв'язка
- B текстовий перехід
- C логічний перехід
- D коментар

21. Тема 4 При необхідності екскурсія скорочується за рахунок:

- A показу
- B технічних зупинок
- C розповіді
- D обіду

22. Тема 5 Екскурсійна довідка, це прийом розповіді, що застосовується

- A для докладної характеристики об'єкта в дорозі
- B перед показом декількох об'єктів
- C для викладу відомостей про об'єкт
- D для демонстрації об'єкта в процесі його розвитку

23. Тема 5 Зоровий монтаж це:

- A підсумовує зовнішній вигляд об'єкта з окремих частин
- B дозволяє правильно розташувати групу поблизу об'єкта
- C відтворює картину подій на даному місці шляхом підбору цитат
- D забезпечує логічний зв'язок показу з матеріалом екскурсії

24. Тема 5 Панорамний показ це:

- A Загальне знайомство з безліччю екскурсійних об'єктів, можливість виділити композиційний центр і окремі частини ландшафту
- B Об'єднання окремих частин в ціле
- C Цілеспрямований, послідовний показ об'єкта, з попереднім виділенням його специфічних рис.
- D Виділення з цілого частин, з метою глибокого спостереження за ними для розкриття підтеми

25. Тема 5 «Коротке повідомлення про подію, очевидцями якої стали екскурсанти» це прийом:

- A коментування
- B монтажу
- C репортажу
- D посилення на очевидців

26. Тема 6 Вимоги безпеки перед початком екскурсії з дітьми

- A перед початком руху дітей потрібно вишикувати у шеренгу
- B перед початком руху з дітей потрібно сформувати колону по двоє
- C направляючий і замикаючий колони повинні мати при собі накази про екскурсію
- D не можна розмовляти зі сторонніми особами

27.Тема 7 Для роботи на посаді екскурсовода особа-претендент повинна

А мати вищу освіту

В мати спеціалізовану освіту

С обов'язково мати науковий ступінь

Д пройти спеціальну екскурсійну підготовку на базі вищої освіти

28.Тема 7 Якого положення немає в посадовій інструкції екскурсовода?

А підібрати необхідний фактичний матеріал і скласти текст екскурсії на певну тему

В підібрати необхідний фактичний матеріал і скласти текст екскурсії на певну тему

С дотримуватися маршрут екскурсії, інформує екскурсантів про правила поведінки під час екскурсії, вживати заходів до забезпечення безпеки екскурсантів і туристів під час екскурсій

Д сплачувати штраф за негідну поведінку екскурсантів.

29.Тема 7 Назвіть обов'язки екскурсовода?

А складати маршрути туристичних маршрутів та кошториси обслуговування екскурсантів

В забезпечувати екскурсантам відомості про міські плитки

С провадати екскурсію за найкоротшим маршрутом

Д знати зміст екскурсій (шляхової інформації), володіти методикою їхнього проведення, знати маршрут і тематику екскурсій, порядок їхнього проведення і обслуговування екскурсантів.

30.Тема 7 Чи може екскурсовод давати вказівки водієві автобусу?

А ні, ні в якому разі

В може, але це нетактовно

С має право змінювати маршрут екскурсії за власним бажанням

Д має право давати необхідні вказівки водієві автобуса, якщо ці вказівки не ведуть до порушень правил дорожнього руху і не тягнуть за собою зміни затвердженого маршруту екскурсії

31.Тема 7 Що з перераховано не заборонено екскурсоводу?

А застосовувати до екскурсантів сарказм, агресивну лексику, дії через вік, стать, національність, релігійні, політичні погляди

В кидати групу без пояснень

С брати за руку чи на руки дітей екскурсантів без згоди батьків чи дорослих, що за них відповідальні

Д їсти разом з екскурсантами під час технічних зупинок

32.Тема 7 Які обов'язки екскурсовода під час нещасного випадку чи пригоди

А не чекаючи на інших членів групи В власноручно надати повну медичну допомогу потерпілому

С не відволікатися під час екскурсії

Д зобов'язаний терміново організувати надання першої долікарської допомоги потерпілому та викликати швидку медичну допомогу

33.Тема 7 Що строго забороняється робити екскурсоводам під час екскурсії?

А роздавати екскурсантам сувеніри

В поширювати рекламну інформацію про інші екскурсії

С відповідати під час зупинок і огляду екскурсійних об'єктів на питання, не пов'язані з темою екскурсії

Д самостійно організовувати відвідини об'єктів показу, не передбачених програмою перебування

34.Тема 6 Вимоги безпеки під час пішохідної екскурсії з дітьми

- A колона має пересувати виключно за найзручнішим маршрутом
- B Колона повинна пересуватися по безпечній ділянці дороги, тротуару, дотримуючись Правил дорожнього руху.
- C колона має мати рухатися попереду, а супроводжуючий позаду колони
- D можна розмовляти зі сторонніми особами, усі питання потрібно задавати під час руху

35. Тема 6 Чи мають залишати екскурсанти підпис у журналі техніки безпеки під час екскурсії на виробництво?

- A так, якщо виробництво цього вимагає
- B завжди має залишати свій підпис про проведення інструктажу
- C якщо екскурсант не хоче розписуватися, то не потрібно його примушувати
- D екскурсовод може розписатися за усіх екскурсантів

36. Тема 6 Екскурсовод відповідає за техніку безпеки екскурсантів

- A тільки під час перебування екскурсантів в автобусі
- B на маршруті, на шляху прямування на автобусі, під час огляду екскурсійних об'єктів, при пішохідних переходах від об'єкта до об'єкта
- C під час несприятливих умов погоди і надзвичайних ситуацій
- D під час усього їхнього перебування в туристичній подорожі.

37. Тема 6 Якою є головна пересторога для відвідувачів виробничої екскурсії?

- A не смітити
- B підходити до обладнання, що працює, тільки з дозволу керівника екскурсії і не ближче, ніж за 1 (один) метр до нього.
- C рухатися тільки в колонах по двоє
- D розмовляти з працівниками підприємства

38. Тема 8 Для професійного екскурсовода важливіше

- A добре володіти іноземною мовою
- B вміти керувати автомобілем
- C мати яскраву і виразну дикцію
- D мати вищу освіту

39. Тема 8 Що потрібно, щоб подолати вади мови й її нерозбірливість

- A потрібно розширювати свій словниковий запас
- B слідкувати, щоб ви вживали тільки літературні вислови
- C правильно дихати і займатися вправами на вимову і артикуляцію
- D добре співати

40. Тема 8 Що таке техніка мови?

- A словниковий запас
- B міміка і посмішка
- C дихання, голос, дикція
- D голос і вимова

Затверджено на засіданні кафедри
туристичного бізнесу та країнознавства
(протокол № _ від _____ 20_ р.)

Зав. кафедри

доц. А. Ю. Парфіненко

Екзаменатор

доц. Н. В. Аксьонова